

Закотга олинадиган ҳайвонлар | Фиқҳ дарслари (298-дарс)

19:00 / 13.09.2024 2357

Ўртачасини олиш вожибдир. Агар топилмаса, закотчи кичигини олиб, устига қўшимча олади ёки каттасини олиб, ортиғини қайтаради.

Демак, закотга маълум бир ёшдаги ҳайвоннигина олиш кераклиги аён бўлди. Яна закотчи ўша ёшдаги ҳайвоннинг энг яхшисини ёки энг пастини эмас, ўртачасини олиши лозим. Агар бундай сифатдаги ҳайвон топилмаса, пастроғини олиб, қолганига қиймат қўшиб олади ёки яхшисини олиб, ортган қийматни закот берувчига қайтаради.

Закот олиш пайтида туялар сонига биноан маълум ёшдаги ва сифатдаги туяни закотга олиш керак бўлиб қолди, дейлик. Лекин ўша ёшдаги ва

сифатдаги туя мазкур туялар ичида йўқ. Нима қилинади? Лозим бўлган туядан кўра кичикроқ ёшдаги туя олинади-да, камига ўртачасини нархлаб, пул шаклида олинади. Агар лозим бўлган туядан катта ёшдаги туя бўлса, буни ҳам қабул қилса бўлади. Аммо ортиғини садақачи – закот омили (ишчиси) закот берувчига ўртачасини нархлаб, ундан ортганини пул шаклида қайтариб беради. Ушбу қоида бошқа ҳайвонларда ҳам ўзига мос равишда ишлатилади. Агар кичик ёшдаги урғочи ҳайвон ўрнига катта ёшдаги эркак ҳайвон олинса, ҳеч нарса олинмайди. Мулоҳаза қиладиган бўлсак, закотга олинadиган ҳайвонларда урғочиси устун кўрилади. Бунда урғочи ҳайвоннинг камбағаллар қўлига тушиб, кўпайиши назарда тутилган.

Бунга қуйидаги ҳадис далил қилиб олинган:

يَضْرِبُ رِزْقَ بَابِ أَبَا نَأْسَانَ نَع
ضَيْرْفُهُ لَبَتَكَ هُنَّ هَلْ ل
هَلْ لَأَرْمَأِي تَلَاةَ قَدَّصَلَا
هَيْلَعُهُ لَلَايَلِصُهُ لُوسَر
نَمْ هَذَنْعُ تَعَلَبُ نَمْ مَلَسَو
، عَدَجُ لَأَقَدَّصَلَبِ إَلَا
هَذَنْعُو ، عَدَجُ هَذَنْعُ تَسِيَلَو
هُنَمْ لَبَقُتْ أَهْنِإْفُهُ قَح
نِي تَأَشْ أَهْ غَمُ لَعَجِي وَ ، قَحُ لَأ

وَأَهُلَّ أَتَرَ سِيَّتِ سَانَا
تَعْلَبُ نَمُو، أَمَهُرْدَانِي رُشَع
تَسِيْلُو، عَقِخْ لَأَقَدَصُ هَذْنَع
عَدَجْ لَأَهَذْنَعُو، عَقِخْ لَأَهَذْنَع
عَدَجْ لَأَهَنْمُ لَبَقْتِ أَهْنِإف
نِي رُشَعُ قَدَصُ مَلَاهِي طُعْيِي وَ
تَعْلَبُ نَمُو، نِي تَأَشُ وَأَمَهُرْدَانِي
تَسِيْلُو، عَقِخْ لَأَقَدَصُ هَذْنَع
أَهْنِإفِ نُوْبَلُ تَنْبِ أَلِإَهَذْنَع
نِي تَأَشِي طُعْيِي وَهَنْمُ لَبَقْتِ
تَعْلَبُ نَمُو، أَمَهُرْدَانِي رُشَعُ وَأَهَذْنَعُو
نُوْبَلُ تَنْبِ هَتْ قَدَصُ
هَنْمُ لَبَقْتِ أَهْنِإفِ عَقِخْ

قَدَّصُمْلَا هِي طُعُيْ وَ، ءَقُخْ لَا
، نِي تَاشْ وَأَمَّهَرْدَ نِي رُشَع
تَنْبُ هُتَقَدَّصُ تَعَلَبُ نَمَّو
هَدْنَعُ وَ هَدْنَعُ تَسِيْلَ وَ، نُوْبَل
لَبْقُتْ أَهْنِإْفِ ضَاخَمُ تَنْبُ
نِي رُشَعْ أَهَعَمُ يِ طُعُيْ وَ، هَنْم
تَعَلَبُ نَمَّو، نِي تَاشْ وَأَمَّهَرْدَ
، ضَاخَمُ تَنْبُ هُتَقَدَّصُ
تَنْبُ هَدْنَعُ وَ هَدْنَعُ تَسِيْلَ وَ
، هَنْمُ لَبْقُتْ أَهْنِإْفِ نُوْبَل
نِي رُشَعُ قَدَّصُمْلَا هِي طُعُيْ وَ
مَلْ نِإْفِ، نِي تَاشْ وَأَمَّهَرْدَ
يَلَعِ ضَاخَمُ تَنْبُ هَدْنَعُ نُكَي

نُوبَلُ نَبَا هَذَا وَ، اِهْجَ وَ هَعَمَ سَيَلَوُ هَنَمَ لَبْقِي هِنِافِ دُوَادُ وَبَاوُ يِرَاخُ بَلَا هَاوَرُ. عِيَشِ يَسْ نَلَاوُ

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Абу Бакр розияллоҳу анҳу унга Аллоҳ Ўз Расули соллаллоҳу алайҳи васалламга амр қилган садақа фарзини ёзганида қуйидагилар ҳам бор эди:

«Кимнинг ҳузуридаги туяси закотига жазаъа берадиган даражага етса-ю, унинг жазаъаси бўлмай, ҳиққаси бўлса, ундан ҳиққа қабул қилинади ва у билан бирга имкони бўлса, иккита қўй ҳам олинади. (Агар қўй бериш) имкони бўлмаса, йигирма дирҳам олинади. Кимнинг ҳузуридаги(туя)си ҳиққани закотга берадиган даражага етса-ю, унинг ҳиққаси бўлмай, жазаъаси бўлса, ундан жазаъа қабул қилинади ва садақачи унга йигирма дирҳам ёки иккита қўй беради. Кимнинг ҳузуридаги(туя)си ҳиққани закотга берадиган даражага етса-ю, унинг ҳиққаси бўлмай бинти лабуни бўлса, ундан ўша қабул қилинади ва у яна иккита қўй ёки йигирма дирҳам беради. Кимнинг закоти бинти лабунга етса-ю, унинг ҳиққаси бўлса, ундан ҳиққа қабул қилинади ва садақачи унга йигирма дирҳам ёки иккита қўй беради. Кимнинг закоти бинти лабунга етса-ю, унда у йўқ бўлса ва унинг бинти мухози бўлса, ундан ўша қабул қилинади ва яна йигирма дирҳам ва иккита қўй ҳам беради. Кимнинг закоти бинти мухозга етса-ю, унда у бўлмай, бинти лабун бўлса, у қабул қилинади ва садақачи унга йигирма дирҳам ёки иккита қўй беради. Агар унинг кўнгилдегидек бинти мухози бўлмаса-ю, бинти лабуни бўлса, ўша ундан қабул қилинади ва у билан бирга қўшиб ҳеч нарса бермайди».

Бухорий, Абу Довуд ва Насоий ривоят қилишган.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7013-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.